

of economics and business in general, as well as the type of intellectual professional activity, in particular, in which a qualified person provides objective and independent consulting services.

The study aims to:

- definition of a nature and characteristics of consulting services in developed countries, in order to determine the specific segments and participants of the market of consulting services which is one of the fastest growing markets in the world. Its growth is 15-20% per year that is 2-3 times higher than the rate of development of markets of high-tech products and consumer services.

- defining problems, peculiarities and conditions of formation of the market of consulting services at the present stage of development of the market economy;

- systematization of factors influencing market conditions of consulting services.

When working the expediency is substantiated and the assessment of the state and prospects of the market of consulting services are carried out with the help of economic and statistical research methods, such as monographic, comparison, tabular and graphic ones.

It was found that the characteristics of the Ukrainian market of consulting services are consultant's uncertainty in his capabilities and customer's uncertainty about the possibilities of a consultant. As a result, a domestic consultant is not capable to deep enough to join the client's environment, as it occurs in developed countries. On the part of the business there is a factor of distrust, fear to give the management process into the hands of external specialists, as well as the lack of clear understanding of real positive effects, opportunities to evaluate results of their activities on the part of consulting. As a consequence, the training component, expert and expert training consulting predominate in the activity of domestic consultants. At the same time, in the western countries there is mainly process and expert-process consulting implying active client involvement in the decision-making process and development of recommendations. However, analyzing the situation and taking into account all segments of consulting services in Ukraine it should be noted that domestic consultants are mostly trainers and advisers, while consultants in developed countries take part in the company's activity. Mental peculiarities of the domestic business are closer and clear to domestic consultants, while developed scientific and methodological basis of the western consulting firms in our conditions is sometimes ineffective. Therefore, the mechanism of development of the market of consulting services, based on the implementation of the innovative potential, can provide not only an increase in demand for consulting services, but also diversify its structure providing an effective impact on the development of economic sectors and increasing living standards.

Key words: *consulting services, consultant associations, growth rate, factors of development, market segments, consumer structure*

УДК 338.432:658

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІСТУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

С. М. Колотуха, кандидат економічних наук

Л. Л. Кравцова, аспірант

Уманський національний університет садівництва

Розглядаються теоретичні аспекти економічного змісту фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств в контексті сучасних умов. Обґрунтовано, що враховуючи нові умови господарювання сільськогосподарських підприємств, доцільно групувати фінансові ресурси, крім запропонованих у науковій літературі, ще й за іншими

класифікаційними ознаками. Це дозволить детальніше та точніше систематизувати фінансові ресурси, що має велике значення для процесу їх формування та використання.

***Ключові слова:** фінансові ресурси, фінансові відносини, методи формування фінансових ресурсів, структура фінансових ресурсів.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі економічних перетворень одним з актуальних завдань економічного розвитку суб'єктів господарювання є вдосконалення фінансових відносин та формування ефективної моделі забезпечення їх фінансовими ресурсами. Гостра нестача фінансових ресурсів стала типовим наслідком кризових явищ економічного розвитку підприємств, що істотно позначилося на ефективності господарювання. Крім того, низька забезпеченість підприємств фінансовими ресурсами супроводжується низьким рівнем їх використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розробку теоретико-методологічних засад процесів формування і використання фінансових ресурсів зробили видатні вчені економічної аграрної науки, особливо В. Алексійчук, В. Амбросов, В. Андрійчук, В. Борисова, О. Гудзинський, М. Дем'яненко, П. Канінський, І. Кириленко, М. Коденська, М. Кропивко, П. Лайко, Ю. Лузан, І. Лукінов, Ю. Лупенко, М. Малік, О. Могильний, Б. Пасхавер, Г. Підлісецький, П. Саблук, В. Ситник, П. Стецюк, Л. Худолій, А. Чупіс та ін. Вони збагатили економічну науку фундаментальними ідеями, які стали фактором нових світоглядних орієнтацій. Під впливом їхніх досліджень суттєво змінилися уявлення про систему кредитного забезпечення, ціноутворення, оподаткування сільськогосподарських підприємств, що ознаменувало новий етапний поворот у їх вивченні.

Методика досліджень. Теоретичним та методичним підґрунтям проведення дослідження стали загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, концептуальні положення сучасної теорії, діалектичний метод пізнання, системний та комплексний підходи до вивчення суспільних явищ і процесів. У процесі наукового дослідження використовували загальноекономічні та спеціальні методи, а саме, абстрактно-логічний, статистичного дослідження, соціологічні методи та інші методи дослідження.

Результати досліджень. Одним із основних елементів ринкової економіки є підприємницька діяльність суб'єкта господарювання, конкурентоспроможність якого в основному залежить від ефективного управління його фінансовими ресурсами.

Створення та використання фінансових ресурсів у сфері підприємництва здійснюється з метою підвищення ефективності всіх напрямків діяльності суб'єктів господарювання і забезпечення їх подальшого розвитку. Це можливо при направленні фінансових ресурсів на

впровадження нових технологій, покращення використання основних фондів, прискорення обороту обігових коштів тощо. Вплив фінансів на ефективність виробництва на рівні господарської структури у великій мірі визначається наявністю ресурсів у суб'єктів підприємництва. Отже, кожна підприємницька структура повинна мати можливість за результатами своєї діяльності створювати фонди фінансових ресурсів, здатні забезпечувати відтворення та вдосконалення виробництва, а також соціальний розвиток.

Фінансові ресурси є одним з фундаментальних понять фінансів підприємств. Їхня специфіка виявляється в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі, мають розподільний характер і відбивають формування і використання різноманітних видів прибутків і нагромаджень суб'єктів господарської діяльності сфери матеріального виробництва, держави й учасників невиробничої сфери.

У сучасній економіко-фінансовій літературі найбільш розповсюдженим поняттям категорії “фінансові ресурси” можна визнати сукупність різних видів грошових коштів. К.В. Павлюк дає найбільш повне визначення фінансових ресурсів. На основі його визначення фінансових ресурсів держави можна сформулювати визначення фінансових ресурсів підприємств, характеризуючи їх як “грошові нагромадження і доходи, які створюються в процесі розподілу й перерозподілу виручки та прибутку і зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення й задоволення інших суспільних потреб” [1, с.15]. Як видно із цього визначення, фінансові ресурси “зосереджуються у відповідних формах”, але ж, як вже було зазначено раніше, фінансові ресурси можуть бути використані без створення фондів. Крім того, фінансові ресурси формуються не тільки за рахунок грошових доходів, а й за рахунок залучення власного капіталу із зовнішніх джерел, наприклад, за рахунок емісії акцій; за рахунок отримання кредиту у різних формах тощо.

Аналогічне зауваження можна зробити і щодо визначення фінансових ресурсів підприємства у підручнику “Финансы” за редакцією проф. В.М. Родіонової, у якому на рівні суб'єктів господарювання фінансові ресурси – це грошові доходи і надходження, які знаходяться у розпорядженні суб'єктів господарювання і призначаються для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат для розширеного відтворення і економічного стимулювання працівників [2, с.125]. У наведеному визначенні акцент ставиться на грошових доходах і надходженнях, які знаходяться у розпорядженні організації. Таке визначення характеризує склад фінансових ресурсів. У такому разі, знову ж таки, ні кредити банків, ні інших фінансових інститутів, ні тимчасову фінансову допомогу з боку держави або інших підприємств неможливо назвати фінансовими ресурсами підприємства тому, що це не доходи підприємства.

Згідно з визначенням М.Я. Коробова фінансові ресурси – це “...грошові

фонди цільового призначення, які формуються в процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, суспільного продукту, національного доходу і використовуються для цілей підприємства” [3, с. 14]. Наведене визначення, на наш погляд, не розкриває сутність цієї категорії. По-перше, фінансові ресурси це не тільки “...фонди цільового призначення”, а по-друге, “використовуються в цілях підприємства”, але ж всі ресурси, а не тільки фінансові, використовуються для цілей підприємства.

Худолій Л.М. вважає, що фінансові ресурси – це сума коштів, спрямованих в основні та оборотні засоби підприємства. Вони характеризують фінансовий потенціал підприємства і у комплексі з матеріальними і трудовими ресурсами зумовлюють обсяги виробництва, можливість отримання певного доходу, маси прибутку [4, с. 82].

Ми не можемо повністю погодитися із визначенням фінансових ресурсів, яке наведене у підручнику “Фінанси підприємств” за редакцією А.М. Поддєрьогіна, де зазначено, що фінансові ресурси – це “...грошові кошти, що є в розпорядженні підприємства. Отже, до фінансових ресурсів відносяться усі грошові фонди і та частина грошових коштів, яка використовується у нефондовій формі” [5, с.10]. Але не всі грошові кошти, які знаходяться у розпорядженні підприємств, можна віднести до фінансових ресурсів. Відомо, що у загальній сумі грошових коштів економічних суб’єктів значну частку складають оборотні грошові кошти, які не належать до фінансових ресурсів.

Так, у сучасному економічному словнику [6, с. 361] зазначається, що “...фінансові ресурси держави, регіону, підприємства, фірми – це сукупність всіх видів грошових коштів, фінансових активів, які знаходяться в їх розпорядженні. Фінансові ресурси сприймаються як результат взаємодії надходжень і витрат, розподілу грошових коштів, їх накопичення і використання”. Л.М. Павлова пише, що “...до фінансових ресурсів відносяться ті грошові кошти, які залишаються у розпорядженні підприємства після виконання всіх обов’язків за платежами і внесками, відрахування і фінансування поточних витрат” [7, с.142].

Фінансові ресурси – “...це грошові кошти, які направляються на фінансування короткострокових вкладень та витрат довгострокового характеру. Вони створюються на підприємстві після відшкодування матеріальних і прирівняних до них витрат” [8, с.146]. У наведеному визначенні повністю відсутня конкретність і ясність, чи це доходи за мінусом матеріальних і прирівняних до них витрат, чи це те, що залишається у розпорядженні підприємства після всіх виплат і платежів. Незрозуміло також, чому фінансові ресурси спрямовуються лише на короткострокові вкладення і витрати довгострокового характеру.

Лахтіонова Л.А. наголошує на важливому значенні фінансових ресурсів: «Серед матеріальних, трудових і фінансових ресурсів перше місце

посідають фінансові, оскільки вони є єдиним видом ресурсів підприємства, що трансформується в будь-який інший вид у мінімальні терміни» [9, с. 14], далі стверджує «Фінансові ресурси – це грошові кошти у формі грошових фондів та у не фондів формі (використання грошових коштів для виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом і позабюджетними фондами, банками і страховими компаніями і т.д.)» [9, с. 16]

В.М Опарін розглядає фінансові ресурси як суму коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства. Такий підхід до визначення фінансових ресурсів, на нашу думку, потребує суттєвих зауважень [10, с.10].

По-перше, за напрямками використання фінансових ресурсів є не тільки основні і обігові кошти, а й інші види активів – фінансові вкладення, нематеріальні активи, а також виконання зобов'язань, матеріальне стимулювання тощо. По-друге, в умовах ринкової економіки немає ніякої гарантії, що продукція буде реалізована точно в запланованому обсязі, що виручка буде отримана у визначені терміни. Не завжди легко перетворити матеріальні цінності знову у гроші, тим більше в ту ж суму, яка була витрачена на придбання цих цінностей. Навпаки, на підприємстві може утворитися ситуація, коли йому будуть потрібні додаткові фінансові ресурси для утримання неліквідних активів. Крім того, вірогідність перетворення дебіторської заборгованості у фінансові ресурси досить висока, але завжди існує ризик заборгованості, не сплаченої в строк, та безнадійної заборгованості.

Необхідно зазначити, що в зарубіжній економічній літературі визначення фінансових ресурсів практично не зустрічається. Фінансами вважається сукупність відносин, пов'язаних з рухом грошей. Тому можна припустити, що фінансові ресурси – це грошові кошти. Однак термін “грошові кошти” передбачає як безпосередньо гроші в касі компанії і на її рахунках у банках, так і грошові еквіваленти, до яких відносяться короткострокові фінансові інвестиції. Як правило, це цінні папери (акції, казначейські білети та ін.) [11, с. 322].

Із вищезазначеного видно, що в науковій літературі ні раніше, ні тепер немає чіткого визначення категорії “фінансові ресурси підприємства”.

На підставі проведеного дослідження сутність категорії “фінансові ресурси підприємства” пропонується викласти у такій редакції: фінансові ресурси підприємства – це грошові кошти підприємства, які створені за рахунок власних, позикових і залучених джерел фінансування і використовуються для формування активів підприємства, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників підприємства, а також здійснення комплексу інших заходів з метою забезпечення подальшого ефективного розвитку підприємства.

Сутність категорії фінансових ресурсів проявляється в її функціях. Вважаємо за доцільне виділити такі функції фінансових ресурсів суб'єктів

господарювання:

- створення і підтримка економічного потенціалу підприємства;
- здійснення відтворення (простого і розширеного);
- підтримка і збільшення конкурентоспроможності продукції підприємства;
- збільшення ринкової вартості підприємства.

Зміст функцій фінансових ресурсів відображає вирішальну роль фінансових ресурсів у економіці і фінансах підприємства. Вони є матеріальними носіями фінансових відносин, з їх допомогою створюються умови для задоволення потреб суб'єкта господарювання. Схема 1 відображає основне місце фінансових ресурсів у системі фінансів суб'єктів господарювання, взаємозв'язок джерел формування фінансових ресурсів і їх структуру.

Рис. 1 Фінансові ресурси в системі фінансів суб'єкта господарювання

Основними джерелами формування фінансових ресурсів підприємств є власні та запозичені кошти.

До власних фінансових ресурсів належать: статутний капітал, виручка від реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг), амортизаційні відрахування та прибуток.

До залучених фінансових ресурсів належать: кошти державної фінансової підтримки, кредиторська заборгованість, приватні кредити, кредити фінансових установ (комерційних банків, кооперативних банків, кредитних кооперативів кредитних спілок), ресурси від користування

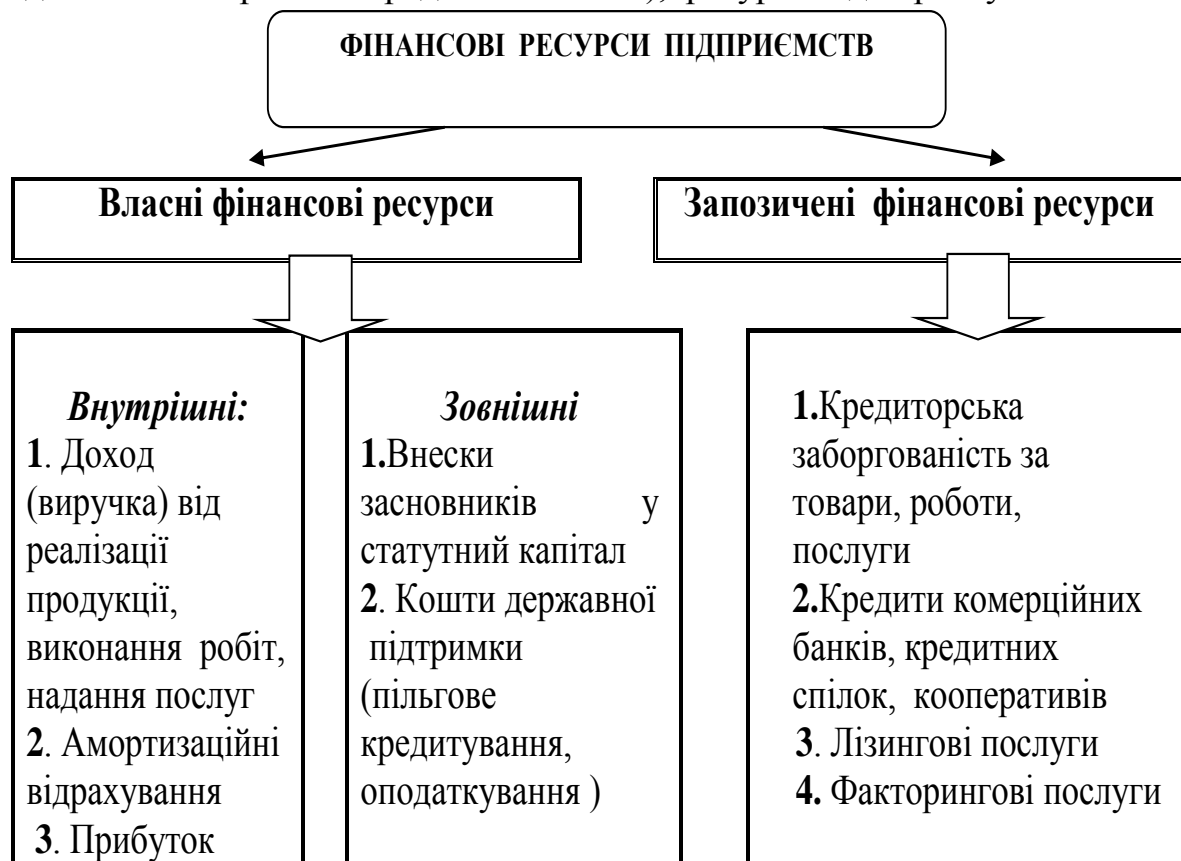

Рис. 2 Структура фінансових ресурсів підприємств

У процесі формування, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів підприємств виникає широкий спектр грошових відносин, які відображають економічний зміст сфери фінансів. Вся сукупність фінансових відносин підприємств може бути умовно подана у вигляді грошових потоків і мати чіткі вартісні характеристики. Концепція сучасного фінансового менеджменту як західного, так і українського виділяє три основних напрямки грошових потоків підприємства: від реалізаційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства. Отже, між фінансовими ресурсами, грошовими потоками і джерелами їх утворення існує певний взаємозв'язок, який можна проілюструвати на схемі (рис. 3).

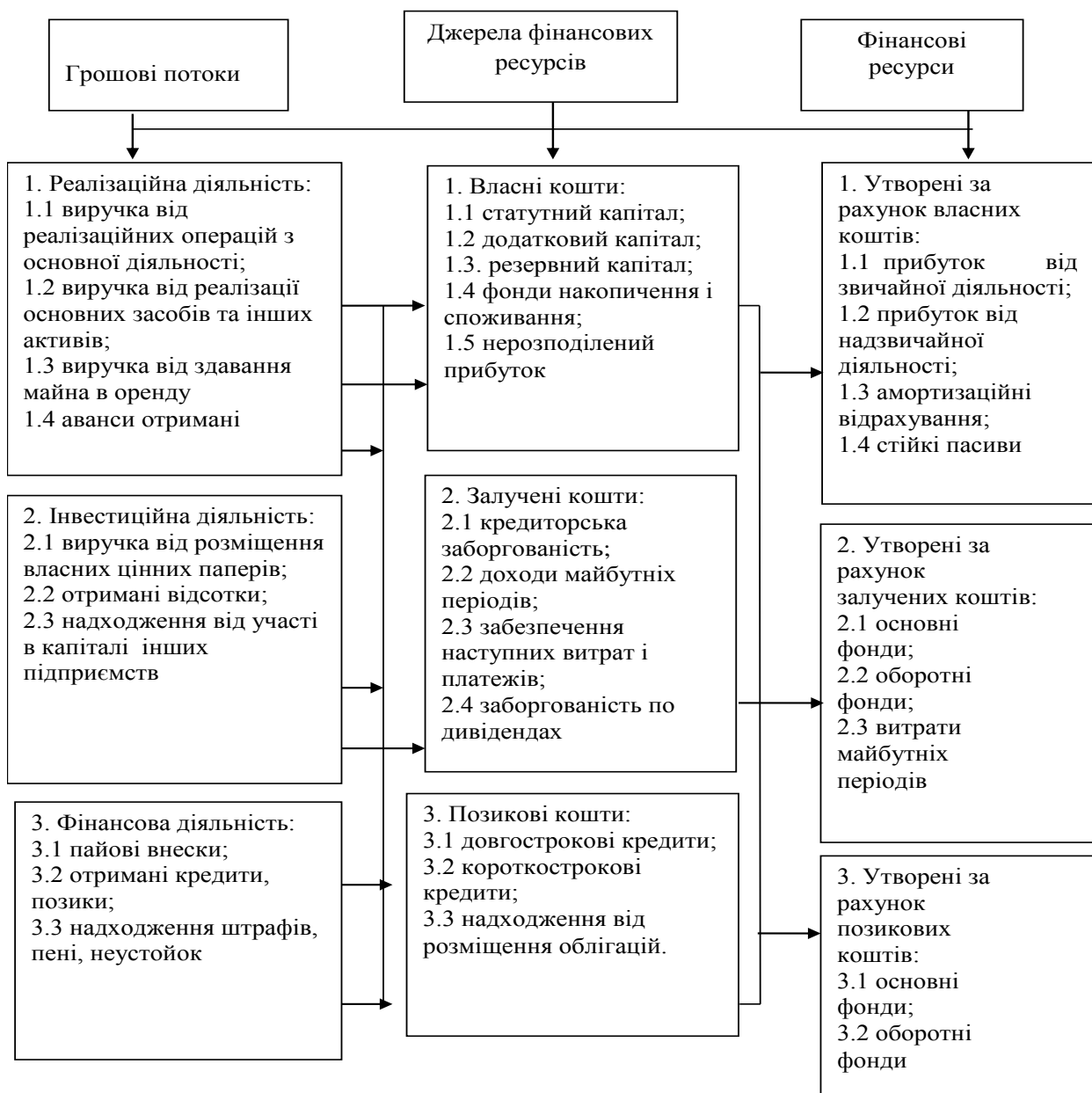

Рис. 3. Взаємозв'язок грошових потоків, джерел утворення фінансових ресурсів і фінансових ресурсів

Із наведеної схеми видно, що один і той же грошовий потік може відображатися у різних джерелах фінансових ресурсів.

Висновки. Розглянуті положення дозволяють зробити такі висновки:

– фінансові ресурси – це категорія фінансів суб'єкта господарювання, яка являє собою сукупність різних видів грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства.

– фінансові ресурси займають основне місце в системі фінансів суб'єкта господарювання.

– фінансові ресурси формуються за рахунок власних, позикових та залучених джерел фінансування.

– фінансові ресурси спрямовуються на формування активів підприємства, виконання фінансових обов'язків, стимулювання працівників підприємства, а також здійснення комплексу інших заходів з метою

забезпечення подальшого ефективного розвитку підприємства.

– метою (або цільовою спрямованістю) формування і використання фінансових ресурсів слід вважати ефективний розвиток підприємства на всіх стадіях його життєвого циклу.

– інтереси держави і підприємств співпадають щодо необхідності зміцнення і збільшення обсягу фінансових ресурсів підприємств, тому що вони є основою фінансової системи держави, визначальним фактором економічного розвитку.

Фінансові ресурси підприємства – це надто динамічна категорія, яка змінюється в залежності від характеру їх використання і потреб в них на певний момент часу. Базовою сферою формування фінансових ресурсів є матеріальне виробництво, де створюється нова вартість, що становить основу процесу відтворення. З позиції обігу коштів діяльність будь-якого підприємства являє собою процес безперервної трансформації одних ресурсів в інші. На кожний момент часу одна частина грошових коштів знаходиться у матеріальних цінностях, ще одна частина – в авансових платежах і розрахунках і тільки деяка кількість ресурсів (іноді зовсім мала частка) – у своїй початковій формі – грошових коштах. Фінансові ресурси підприємства у поєднанні з матеріальними і трудовими забезпечують безперервність виробництва на різних його стадіях.

Фактори виробництва і виробничі ресурси сільськогосподарського товаровиробника – це відповідні форми представлення його економічних ресурсів, які, в свою чергу, на етапі обміну можуть вже виражатися у вартісній формі, при якій їх рух уособлюється від переміщення в натуральній формі. Накопичення і розподіл сформованих і оцінених ресурсів сприяє появі їх новій формі – фінансові ресурси, які фактично сприяють реалізації економічних можливостей на тому чи іншому етапах кругообігу.

Розглянутий спектр тлумачень поняття “фінансові ресурси”, вказує на те, що основні характеристики внутрішнього змісту терміну притаманні для будь-якої сфери господарювання. Однак, варто зазначити, що сільськогосподарська сфера виробництва має ряд особливостей які суттєво впливають на організацію не тільки фінансової роботи, а всього виробничого процесу.

Література

1. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій / За ред. д.е.н. проф. Г.Г. Кірейцева. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 268 с.
2. Финансы / Под ред. Родионовой В.М. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 399 с.
3. Коробов М.Я. Фінанси промислового підприємства. /М. Я. Коробов – К.: Либідь, 1995. – 160 с.
4. Худолій Л.М. Теорія фінансів навч.-метод. посібник / Л.М. Худолій. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003, – 167 с.
5. Фінанси підприємств: Підручник / За ред. проф. А.М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ.1998. – 368 с.
6. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный

экономический словарь. / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева – М.: ИНФРА-М, 1997. – 496 с.

7. Павлова Л.Н. Финансовый менеджмент. Управление денежным оборотом предприятия: Учебник для вузов. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. – 360 с.

8. Павлова Л.Н. Финансовый менеджмент. Управление денежным оборотом предприятия: Учебник для вузов. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. – 360 с.

9. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія / Л.А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.

10. Опарін В.М. Фінансові ресурси та суспільний капітал / В.М. Опарін // Вісник НБУ. – 2008. – № 5. – С. 10-11.

11. Нидлз Б., Андерсен Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учета. Пер. с англ. / Под ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 412 с.

References

1. Kireitsev, H.H. (Eds.). (2002). Finances of the companies. Kyiv: TsUL. 268 p. [in Ukrainian].

2. Rodionova, V.M. (Eds.). (1993). Finance. Moscow: Finansy i statistika. 399 p. [in Russian].

3. Korobov, M.Ya. (1995). Finances of industrial enterprise. Kyiv: Lybid. 160 p. [in Ukrainian].

4. Khudolii, L.M. (2003). Finance theory. Kyiv: Vydavnytstvo Yevropeiskoho universytetu. 167 p. [in Ukrainian].

5. Poddierohin, A.M. (Eds.). (1998). Finances of the companies. Kyiv: KNEU. 368 p. [in Ukrainian].

6. Raizberg, B.A., Lozovskii, L.Sh. & Starodubtseva, E.B. (1997). A modern dictionary of economics. Moscow: INFRA-M. 496 p. [in Russian].

7. Pavlova, L.N. (1995). Financial management. Money turn management of the company. Moscow: Banki i birzhi, YuNITI. 360 p. [in Russian].

8. Pavlova, L.N. (1995). Financial management. Money turn management of the company. Moscow: Banki i birzhi, YuNITI. 360 p. [in Russian].

9. Lakhtionova, L.A. (2001). Financial analysis of economic entities. Kyiv: KNEU. 387 p. [in Ukrainian].

10. Oparin, V.M. (2008). Financial resources and social capital. Visnyk NBU, № 5, pp. 10-11. [in Ukrainian].

11. Nidlz, B., Andersen, Kh. & Kolduell, D. (1998). The accounting principles. (Ya.V. Sokolova, Trans., Ed.). Moscow: Finansy i statistika. 412 p. [in Russian].

Одержано 25. 03. 2016

Аннотация

Колотуха С. Н., Кравцова Л. Л.

Теоретические аспекты экономического содержания финансовых ресурсов сельскохозяйственных предприятий

Разработаны теоретико-методологические аспекты обеспечения финансовыми ресурсами сельскохозяйственных предприятий. Экономическая сущность финансовых ресурсов определяется с позиций их закрепления за предприятием как его актива. Определен состав финансовых ресурсов предприятия на основе их участия в процессе погашения поточных финансовых обязательств, которые возникают на предприятии и предложена уточненная их классификация. Углублена и уточнена сущность категории “финансовые потоки предприятия”, усовершенствована их классификация.

Обобщены и систематизированы теоретические основы механизма обеспечения финансовыми ресурсами, определены факторы, которые влияют на количественные и качественные параметры его составляющих. Разработана модель механизма обеспечения финансовыми ресурсами предприятия, который рассматривается как совокупность экономических отношений, которые возникают при поиске, формировании, использовании и накоплении финансовых ресурсов в соответствии с целями его деятельности с учетом перспектив функционирования в конкурентной экономической среде. Его действие основывается на учете особенностей сельскохозяйственного производства, которые влияют на организацию обеспечения финансовыми ресурсами, структуру источников их формирования, направления использования, объемы и стабильность поступления финансовых ресурсов.

Усовершенствование действия механизма обеспечения финансовыми ресурсами должно охватывать такие основные направления: определение потребности предприятия в финансовых ресурсах и оптимальной структуры финансовых ресурсов на основе углубленной финансовой диагностики, минимизации расходов на финансирование, обеспечение постоянной платежеспособности и прибыльности, управление финансовыми потоками.

Ключевые слова: *финансовые ресурсы, финансовые отношения, методы формирования финансовых ресурсов, структура финансовых ресурсов.*

Annotation

Kolotukha S. M., Kravtsova L. L.

Theoretical aspects of the economic content of financial resources of agricultural enterprises

We consider the theoretical and methodological aspects of providing agricultural enterprises with financial resources. The economic nature of financial resources is defined in terms of their belonging to the company as its asset. We define the composition of financial resources of the enterprise on the basis of their usage in the repayment of current financial liabilities occurring in the enterprise, as well as their improved classification is proposed. We deepened and clarified the essence of the category “financial resources of the enterprise” and improved their classification.

Theoretical basics of the mechanism of providing financial resources are generalized and classified; factors that influence the quantitative and qualitative characteristics of its components are defined. We develop the pattern of the mechanism of providing the enterprise with financial resources which is considered as a complex of economic relations that occur when searching, forming, using and accumulating of financial resources in accordance with its activity goals, considering the perspectives of functioning in the competitive economic environment. Its effect is based on the peculiarities of agricultural production which influence the organization of providing financial resources, structure of source formation, directions of use, amount and stability of incomes of financial resources.

Improving of the effect of the mechanism of providing financial resources should cover such main areas as: definition of business needs for financial resources and the optimal

structure of financial resources on the basis of in-depth financial diagnostics, minimizing the financing costs, constant paying capacity and profitability, management of the financial flows.

Key words: *financial resources, financial relations, methods of the formation of financial resources, structure of financial resources.*

УДК 64.03:339.163:634.002.6

ЕЛАСТИЧНІСТЬ СПОЖИВЧОГО ПОПИТУ НА ПРОДУКЦІЮ САДІВНИЦТВА

Р. П. Мудрак, доктор економічних наук

Д. М. Соковніна, кандидат економічних наук

Уманський національний університет садівництва

В статті досліджується еластичність попиту населення України на свіжу плодово-ягідну продукцію. Робиться припущення, що, враховуючи нестабільну динаміку цін, еластичність попиту на дану продукцію слід розглядати у комбінації факторів цін і номінальних доходів. Встановлено, що більш точні науково-обґрунтовані висновки щодо еластичності попиту можна отримати лише за допомогою маркетингових панельних досліджень.

Ключові слова: *свіжі плоди і ягоди, попит, коефіцієнт еластичності, децильні групи, ціни, доходи, імпорт, панельні дослідження*

Постановка проблеми. Для здійснення повноцінного маркетингового аналізу цільового ринку та розробки маркетингової стратегії компанії надзвичайно важливе значення має визначення коефіцієнтів еластичності попиту. Знання цінової еластичності попиту на товар дозволяє спрогнозувати зміну валового доходу виробника – він може його збільшити, знизивши ціну на товар з еластичним попитом, і підвищивши ціну на товар з нееластичним попитом. Знання значення коефіцієнта еластичності попиту за доходом дозволяє спрогнозувати розвиток та процвітання галузі, або скорочення обсягів виробництва та її застій. Так, додатне і високе значення коефіцієнта еластичності попиту за доходом вказує, що підвищення (зниження) доходів населення може спричинити значний ріст (скорочення) обсягів виробництва в галузі. Низьке значення коефіцієнта еластичності попиту за доходом вказує на перспективу скорочення виробництва в галузі.

Особливого розвою набуває визначення еластичності попиту в умовах нестабільної економіки, що і визначає актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження еластичності попиту знайшло своє відображення в працях багатьох закордонних та вітчизняних вчених: Бем-Баверка О., Маршала А., Семюелсона П.,